

Stelling

Besparen op openbare diensten leidt tot een lager begrotingstekort

Deze stelling is waar onduidelijk niet waar
 waarschijnlijk onwaarschijnlijk

Intro

Het begrotingstekort van het bbp stijgt in 2023 tot 4,3 procent bbp en blijft stijgen. Tekorten laten ook de staatsschuld toenemen. Tegen 2026 zouden we een schuldratio van 110 procent bereiken, wat van België één van de slechte leerlingen binnen Europa zou maken. De volgende regering moet volgens de Nationale Bank 10 miljard vinden om het begrotingstekort niet verder te laten stijgen. Dan wordt er gekeken naar besparingen op openbare diensten, maar is dat de beste keuze?

Omschrijving

In 2019 lagen de overheidsuitgaven in België 4,5 procent van het bbp hoger dan het gemiddelde van de buurlanden, volgens de Nationale Bank. We geven vooral meer uit aan economische zaken en algemeen bestuur.

Bij economische zaken gaat het vooral om loonsubsidies voor ondernemingen, zoals vrijstellingen van bedrijfsvoorheffing en het systeem van de dienstencheques. Samen liggen die uitgaven 2,2 procent van het bbp hoger dan bij onze bureaus. In totaal gaat het om ongeveer 10 miljard euro belastinggeld.

Aan algemeen bestuur geven we 1,8 procent van het bbp meer uit aan de wetgevende en uitvoerende organen, fundamenteel onderzoek en de openbare schuld. Die hoge werkingskosten van de staat vloeien onder meer voort uit de regionalisering van allerlei bevoegdheden en ons ingewikkeld belastingstelsel (zie NT nr. 61).

Europese begrotingsregels

De aanbeveling voor budgettaire orthodoxie van de Nationale Bank komt voort uit de hernieuwde begrotingsregels van de Europese Commissie. Die regels waren tijdens de corona- en energiecrisis even in de kast beland, maar nu haalt de Commissie ze weer boven. Europa wil dat de lidstaten opnieuw afkloppen op een staatsschuld onder de 60 procent van het bbp en een begrotingstekort onder de 3 procent. De 14 landen, waaronder het onze, die daar niet aan voldoen moeten hun begrotingstekorten elk jaar met minstens 0,5 procent laten dalen. De roep om besparingen klinkt dus weer luider.

Conclusie

Is besparen wel verstandig, is de vraag. De VS en Japan functioneren prima met een schuldgraad van respectievelijk 123 en 255 procent. Het is ook helemaal niet zeker dat besparingen leiden tot een lager begrotingstekort en staatsschuld. Net zo goed fnuiken ze de economische groei en drijven ze de rentes op. Op lange termijn dreigen ook de maatschappelijke doelstellingen uit beeld te verdwijnen: een sterke en koolstofneutrale economie. Besparingen geven extreme partijen wind in de zeilen. En ten slotte kunnen besparingen de goede werking van openbare diensten onderuithalen. Dan gaan de dienstverlening aan de burgers en onze maatschappelijke welvaart erop achteruit.

Kortom: besparingen op de openbare diensten leiden niet automatisch tot een lager begrotingstekort. De relatie tussen beide is complexer. Net zo goed kunnen besparingen het omgekeerde effect hebben en is finaal de burger het slachtoffer. ●